

Úr Dalsgarðs søgu

Eingin veit nakað at siga frá, um nakran garð í Dalsgarði fyrri 1584, tá fyrstu jarðabøkurnar byrja.

Gutormsjógvan, sonur Gutorms á Skarvanesi, er fyrsti bóndi, ið er nevndur á Dalsgarði. Hann sat á garðinum frá 1584 til 1615. — Tað verður sagt um hann, at hann samlaði sær 10 merkur av brótagóðsi í Hvalbæ, sum hann síðan fekk bytt um við 10 merkur í Skálavík. Hetta góðs í Hvalbæ skuldi hann samla á tann hátt, at hann lá úti undir andnesum, fyrri at lúra Hvalbingarnar av, tá teir handlaðu við loynikeypsskip, og so gav hann teir upp fyrri teim stóru norðuri í Havn, og lønin Gutormsjógvan fekk, var at hann fekk jørðina, ið Hvalbingarnir spældu av við. Tað verður sagt at hann mátti rýma úr Hvalbæ, eftir at hann var búsettur har, undan sjórænarum, men neyvan hava Hvalbingar verið góðir við hann, fyrri hetta bragdið.

Hvussu var og ikki, søgnin sigur, at hann fekk bytt sær hesar 10 merkurnar um við 10 merkur í Skálavík. Menn hava undrast á hvat hetta hevur verið fyrri jørð, ið hann fekk í býti í Skálavík, men mær er sagt, eftir gamla Dániali á Oyri, at hetta var kirkjugoðs.

Hann flutti so úr Hvalbæ, og byggi í Heimaradali í Skálavík, og var garðurin nevndur Dalsgarður.

Hann sum fleiri hevur dámt væl at leggja undir seg, tí tá Trølla Símun í Kirkjubø var farin í huldumanna hendur, og einkjan beyð garðin upp á tingi, beyð Gutormsjógvan sær fram at taka garðin, og hann festi Kirkjubøgarði í 1619, men tað var stokkut við tí, — longu 1624 varð hann av við Kirkjubø, tí hann hevði latið nakrar havnamenn skor- ið torv í Havnadali, uttan at spurt fátan um loyvi. Tá hava rættirnir gingið harðir móti honum.

Meðan hann sat á Dalsgarði, sat Gutormur Ásbjørnson við mörkini í Gomlustovu, og við Bøgarði í Húsavík. Gutormsjógvan festi Gomlustovu í 1588, tá mundi gamli Gutormur Ásbjørnson vera deyður.

Sonur Gutormsjógvan, Ungi Jógvan, festi Dalsgarð 1615, og sat sum bóndi til 1649. — Hann var faðir til teir tiltiknu UnganJógvanssynir, Símun og Hanus, ið drópu Heykin Fagrarhár suðuri á Møl og síðani gróvu hann í Heljaraeyga. Hann átti fleiri synir, ein æt Jógvan, hann giftist undir Hagabrekku, ein æt Niklas, hann var eina tíð uppsitari á Hamri, men fór so til Kirkjubøar.

Tann triðjasti sonurin, Antinis, festi Dalsgarð eftir faðirinn í 1649 og sat sum bóndi til 16. september 1663. — Hann var hampamaður, og sera raskur. Harra Klæmint fekk potað hann av Dalsgarði heim á Klettagarð, sigur søgnin, og hetta er ikki ótrúligt, tí Harra Klæmint hevði Klettagarð í hondum um 1649, hann var jú eitt satt Guds reiðskap, eitt nú at samla jørð, sum maðurin segði.

Dalsgarðs Húsin. Sethúsinu eru bygd í 1827, og hoylðan aftanfyrri um somu tíð. Sethúsinu eru ikki til nú, nýggj hús eru bygd aftur á somu grund

Søgnin sigur, og tað sigur ein slegtarbók, ið er í húsinum í Stovuni eisini, at Ungi Jógvan í Dalsgarði tók hálvan Stovugarð — Stórumørk undir seg frá Stovugarði. — Men eftir sum Anton Degn sigur í bókini Færøske Kongsbønder, hevur Stórumørk verið eitt sjálvstøðugt festi, teir, ið hava haft hetta festi, eru: Joen Børgesen 1584 til 1590 og Berund Jonsson 1600 til 1603 og Simon Thommesen frá 1613 til 1624. Hesin Símun Thommesen var Símun í Enninum, hann búði í Ennishúsi undir Mylhamri í Skálavík. Hann var ein av teim stórmonnum, ið lögdu fleiri garðar undir seg. Hann sat við festinum í Skála í Skálavík frá 1613 til 1621 og hann sat við Kirkjubøgarði frá 1624 til 1640.

Um hesa somu tíð sigur Anton Degn hesar hava haft Stovugarð í Skálavík í festi: Jón Heinason, lögmaður frá 1584 til 1590, Dánial Níllsson á Hamri frá 1600 til 1603 og Simon Thommesen frá 1613 til 1621. Hesin er Símun í Enninum. Ungi Jógvan í Dalsgarði stendur at hava fest Stórumørk 1624 og haft hana til 1642 tá sonur hansara Antinis stendur at hava hana frá 1649 til 1663.

Søgnin sigur, at Ungi Jógvan í Dalsgarði vildi fegin fáa Stórumørk, tí hon lá mitt í Dalsgarðsbø, og tí gjørdi hann ella kona hansara ta ræðuligu gerð, at lokka ein húskall at leggja seg í græsið, fyrri Stovubóndan, meðan hann sløg á nátt. Henda dapra søgn er óiva røtt, tí eitur staðið Krypilsheggjur enn dagin idag. — Men aftur her, sær ein tað sama, sum Gunnar á Toft segði

um Dimun, hesin Jógvan, ið Slegtarbókin í Stovuni sigur, misti hálvan garðin, hevur verið uppsitari hjá Símun í Enninum.

Eftir hvat Anton Degn sigur, hevur garðurin í Stovuni verið 1 mørk og 4 gyllin í 1584, og tað er hann idag.

Tann rætta søgan, man vera tann, at tá Símun í Enninum festi Kirkjubøgarð flutti hann úr Skálavík, og fór til Kirkjubøar, og so hevur Ungi Jógvan gingið inn við hann um at lata Stórumørk frá sær.

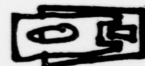
Fyrsti maður, ið bæði finst í ættarbókini í Stovuni og hjá Anton Degn, er Siffuert Joensen, hann finst í jarðabókunum frá 1621 til

1650, og eftir tað eru somu menn hjá báðum pørtum, heilt til okkara dagar.

Tað, ið teir gomlu nevndu Stórumørk, gekk undan Lógvheggj og yvir á Fitjarnar, tað vit nú rópa Húsabøurin og væl tað, er ein mørk og ein áttatiál, er 20 gyllin.

Tá Jákup Jóanson, ið var sonur Jógvan Poulsen, lógmann á Oyri í Eysturoy, festi Dalsgarð í 1663, varð garðurin vaxin úr 10 merkrum til elluvu merkur og ein áttatiál, sum hann er idag.

Viggo Dalsgaard

Undirritaði tekur seg sum haldara av Sosialinum

Navn: _____

Bústaður: _____

Kannað posthúsinum

Ópostað
(SOSIALURIN
ræddur
postgjaldid)

19

sosialurin

Postbox 76
3800 Tórshavn